

Sygn. akt IV CK 362/04

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 stycznia 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Pietrkowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tadeusz Domińczyk

SSN Barbara Myszka

w sprawie z powództwa "G(...)" Spółki z o.o. w B.

przeciwko "B(...)" Spółce z o.o. w O.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 7 stycznia 2005 r.,

kasacji strony powodowej od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 9 marca 2004 r., sygn.

akt I ACa (..),

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 9 marca 2004 r. oddalił apelację powodowej Spółki od wyroku, na podstawie którego Sąd Okręgowy w O. uchylił nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym i oddalił powództwo. Podstawą tego rozstrzygnięcia było stwierdzenie, że powód wypełnił weksel gwarancyjny *in blanco*,

mimo że nie zostały spełnione warunki jego wypełnienia określone w deklaracji wekslowej.

Według dokonanych ustaleń strony zawarły umowę o wykonanie i montaż przez powoda stolarki okiennej. Wystawiony przez stronę pozwaną weksel *in blanco* miał na celu zabezpieczenie roszczenia powoda o zapłatę ceny dostarczonej i zamontowanej stolarki. Strony podpisały deklarację wekslową upoważniającą powoda do wypełnienia weksla do kwoty 220.000 zł „po spełnieniu wszystkich warunków zapisanych w umowie i w ciągu 21 dni od dnia podpisania faktury przez zamawiającego”. W toku postępowania po wniesieniu zarzutów od nakazu zapłaty ujawniły się między stronami rozbieżności w zakresie przyczyn niewykonania umowy. Strona pozwana twierdziła, że odstąpiła od umowy ze względu na wady fizyczne zamontowanych okien, natomiast powód twierdził, że wady okien były niewielkie i chciał je usunąć, na co strona pozwana się nie zgodziła „zrywając” umowę z jej winy. Sąd Apelacyjny uznał, że nie zachodziła potrzeba wyjaśniania, czy wady były istotne, czy też nieistotne, ani też badania kwestii „słuszności czy niesłuszności odstąpienia od umowy”. Skoro bowiem powód przyznał, że nie doszło do definitywnego wykonania umowy, że wykonana przez niego stolarka zawierała usterki oraz że nie wystawił faktury za wykonanie umowy, to nie zostały spełnione warunki wskazane w deklaracji wekslowej upoważniające powoda do wypełnienia weksla. Już z tych względów nakaz zapłaty podlegał uchyleniu, a powództwo oddaleniu.

Rozpoznając kasacje powoda, opartą na podstawie naruszenia art. 1 i 101 prawa wekslowego przez ich niewłaściwe zastosowanie, wynikające z błędnego założenia, że nie zachodziła konieczność zbadania stosunku podstawowego, który stanowił źródło wystawienia weksla gwarancyjnego *in blanco*, Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W judykaturze utrwalony jest pogląd, zgodnie z którym w postępowaniu nakazowym po wniesieniu zarzutów od nakazu zapłaty dopuszczalne jest powoływanie się na podstawę faktyczną i prawną, wynikającą z łączącego strony stosunku prawnego, w związku z którym został wystawiony weksel gwarancyjny (por. uchwałę składu siedmiu sędziów SN z dnia 7 stycznia 1967 r. III CZP 19/66, OSNCP 1968, z. 5, poz. 79 i uchwałę Połączonych Izb: Cywilnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 24 kwietnia 1972 r. III PZP, OSNCP 1973, z. 5, poz. 72).

W uchwałach tych, które Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym sprawę w pełni aprobuje wyjaśnione zostało, że wystawienie weksla gwarancyjnego ma na celu zabezpieczenie zobowiązania ze stosunku cywilnoprawnego (podstawowego) i polega na tym, iż dłużnik stosunku "podstawowego" podpisuje blankiet wekslowy w miejscach

przeznaczonych na podpis zobowiązanego, wręcza wierzycielowi i upoważnia go do wypełnienia stosownie do wyników obrachunku "podstawowego" stosunku prawnego. Przez te czynności przydana zostaje wierzytelności dodatkowa podstawa w postaci zobowiązania wekslowego. Wierzycielowi przysługują wówczas dwa roszczenia, mianowicie ze stosunku kauzalnego oraz z weksla. Umożliwia to wierzycielowi dochodzenie roszczeń nie tylko w drodze zwykłego procesu, lecz także w postępowaniu odrębnym nakazowym. Łączność między zobowiązaniem z weksla gwarancyjnego a zobowiązaniem ze stosunku "podstawowego" oznacza, że zaspokojenie jednego powoduje wygaśnięcie drugiego oraz, że bezpodstawność roszczenia cywilnoprawnego pociąga za sobą bezpodstawność roszczenia opartego na wekslu. Nie można natomiast zaakceptować rozumowania odwrotnego - przedstawionego w zaskarżonym wyroku - według którego bezpodstawność roszczenia opartego na wekslu pociąga za sobą bezpodstawność roszczenia cywilnoprawnego, i daje sądowi podstawę tylko z tej przyczyny do uchylenia nakazu zapłaty i oddalenia powództwa. Takie rozumowanie prowadzi do pozbawienia powoda dochodzenia roszczenia cywilnoprawnego w innym procesie. Powód nie może też żądać rozpoznania sprawy w zwykłym postępowaniu, gdyż kodeks postępowania cywilnego już nie przewiduje odmowy wydania nakazu zapłaty i przysługującego powodowi żądania skierowania sprawy do zwykłego postępowania (art. 490 w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 1996 r.).

Po uchyleniu art. 490 k.p.c. (art. 1 pkt 78 ustawy z dnia 1 marca 1996 r. zmianie Kodeksu postępowania cywilnego...., Dz. U. Nr 43, poz. 189) i niezamieszczenie w kodeksie postępowania cywilnego przepisu, który pozwalałby - po wydaniu nakazu i wniesieniu zarzutów - na przekazanie sprawy do postępowania zwykłego, wyraźnie wskazuje na to, że sąd - skoro już przeprowadza rozprawę na skutek zarzutów pozwanego - powinien sprawę załatwić merytorycznie przez zbadanie stosunku podstawowego, będącego źródłem wystawionego weksla gwarancyjnego *in blanco*. Pamiętać bowiem należy, że po wniesieniu zarzutów od nakazu zapłaty, wydanego na podstawie weksla gwarancyjnego, spór z płaszczyzny stosunku prawa wekslowego przenosi się na ogólną płaszczyznę stosunku prawa cywilnego. Strony mogą zatem powoływać się na podstawy faktyczne i prawne wynikające z łączącego je stosunku prawnego, który jest źródłem dochodzonego przez powoda roszczenia cywilnoprawnego, nawet jeśli okaże się, że roszczenie wekslowe nie istnieje (por. wyrok SN z dnia 14 marca 1997 r., I CKN 48/97, OSNC 1997, nr 9, poz. 124).

Okoliczność, że powód przyznał, że nie doszło do definitywnego wykonania umowy, że wykonana przez niego stolarka zawierała usterki a ponadto, że nie wystawił faktury za wykonanie umowy, może co najwyżej prowadzić do ustalenia, że weksel *in blanco* (art.10 prawa wekslowego) nie został wystawiony zgodnie z zawartym porozumieniem i w konsekwencji uzasadniać stwierdzenie, że osoba na nim podpisana (strona pozwana) nie staje się zobowiązana wekslowo. Nie oznacza to – co należy z całą mocą podkreślić, zważywszy na pogląd zaprezentowany w zaskarżonym wyroku - że w stosunku do osoby takiej w ogóle nie można dochodzić roszczenia ze stosunku, który stanowił podstawę wystawienia weksla gwarancyjnego *in blanco*. Wręcz odwrotnie roszczenie może być dochodzone i może okazać się skuteczne, jeśli podniesione zarzuty okażą się nieuzasadnione. Sąd Apelacyjny nie dostrzegając różnicy między wekslem niezpełnym gwarancyjnym a wekslem trasowanym naruszył – jak trafnie wykazano w kasacji - art. 1 i 101 prawa wekslowego przez ich zastosowanie.

Z przytoczonych względów należało orzec, jak w sentencji (art. 393¹³ § 1 i art. 108 § 1 w zw. z art. 391 § 1 i art. 393¹⁹ k.p.c.).